

GRADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
14 Iuliu st. v.
26 Iuliu st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redactiunea in
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 28

ANUL XXI.

1885.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$, de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Trecea luna . . .

Greceala luna pintre stele,
Tristă la mine priviă,
Er la plângerile mele
Ventul nopții respundeau:

,Lacrimelor pune pază,
Pune chinului hotar,
Căci iubitul teu viszéză
La iubita in amar.

Intre florile grădinei
La cel glas măngăitor,
Imi părea că tot cu mine-i
Cel ce m'a lăsat in dor . . .

Vis cu aripă ușoră!
Nelucire de-un minut!...
Curgeți lacrimi, curgeți éră,
Nu revine ce-am perduț.

Maria Suciu.

In fata vietii.

— Roman. —

(Urmare.)

Atunci Eugeniu se întorse să vădă decă au fugit toți. La spatele lui, Elena era în picioare, galbenă ca o făclie de céră și inghețată. O apucă de mână și voi s'o facă să se mișce. Ea nu putea umbilă.

— Domnă, te rog . . . trebue să ai puterea de a fugi. Trebuie să fugim . . . Trebuie!

Și o stringea de mână căt putea. Bieta femei făcă o incordare teribilă.

— Copiii! — disse ea.

Copiii au scăpat.

O luă la braț și porni cu dênsa repede pe urmele fugarilor. Din când în când își intorcea capul să vădă decă nu vine dihania după ei, și, în mai puțin de o jumătate de oră, fură acasă. Copiii ajunseră rupti, sgâriați de crângi și plângând. Totă lumea din curte plecase să găsescă ursul.

Elena când se vădă acasă și dete cu ochii de Lya,

leșină. Dl Marțian era pe moșie. Eugeniu se luse jos și se spăla puțin de sum și de praf. După aceea luă o carte și așteptă. Peste vre-un cés veni Lya și-i spuse că mama-sa voia să-l vădă și-l rugă să se urce în salon.

Eugeniu se supuse. În salon nu era nimănii. Așteptă cîteva minute până când o ușă secretă care da într-o cameră de culcare se deschise și dna Marțian apără. Era în adevăr frumosă. Paliditatea figurii nu dispăruse, din potrivă părea mai mare, dar o urmă mică de roșetă coloră obrajii cu acea nuanță de carmin ce se vede în trandafirii sălbateci. Era Lya la 30 de ani. Sinul i se bătea cu putere. Vocea i tremură.

Cum îl vădă, veni drept la dênsul cu mână întinsă.

— Viță mea și a copilului meu e a dumitale. Cere o când vei vră.

El i apucă mână și i-o sărută fără să se mai stăpânească.

— N'am de cerut nimic . . . de căt puțină afecțiune. Ceea ce-am făcut, eram dator s'o fac chiar pentru mine.

— Dar decă nu l'ai fi lovit in ochi . . . A! . . . oribil! . . .

I se cutremură corpul de grăză, și-l trase puțin cătră dênsa ca și cum ar fi voit să-l apere de ceva.

— Ce frumos! căt ești de nobil! căt ești de mare pentru mine!

Eugeniu, care se hotărise să nu-și mai lase libertate avânturilor firei sale, se opri un moment și se uită drept în ochii ei. Erau atât de cărați și aveau o privire atât de caldă și de recunoșcătoare, în căt i furără un strigăt sincer de admirăriune.

— Eleno, — i disse cu induioșare, — ești atât de frumosă, și te iubesc atât de mult! Décă ai înțelege ce viță cerescă ai imprăștiat tu gândului și aspirațiilor mele — căt m'ai ridicat de sus — cătă putere simt în mine acum, mi-ai da voie să-ți spui că-mi ești dragă, că te slăvesc ca pe soarele care-mi dă lumină, ca pe Dumnezeul căruia me inchin . . .

I cădă în genunchi și-i apucă talia în brațe. Ea nu se impotrivi, ci i puse mâinile pe cap și-i ridică fruntea în sus ca să-l vădă bine. Se uită la dênsul cîteva secunde cu una din acele priviri care par a sorbi cu nesațiu fericirea a patru planete de odată, și cu repediciunea unei cugetări se plecă spre el și-i atinse părul cu gura. Or căt de repede se plecase ea, el își trecă brațele și mai repede de gâtul ei și voi s'o sărute. Insă, cu o putere pe care nu i-o presupunea,

Elena se smulse din brațele lui și cădu pe un scaun, plângând.

— Eleno, voi el să mai adauge, scumpa mea Elena!

— Fie-ți milă te rog, me omori, — i disse ea, și dintr-o săritură dispără în camera de alături.

Eugeniu voia să urmeze, însă ușa se făcuă una cu zidul. Eră rămase pe un scaun cu un gol mare în suflăt, mare ca un desert fără margini. O audia alături plângând cu hohot, și totuși nu audia nimic: un cerc de fier părea că-l apucase de cap, și-l impedează de a mai gândi la ceva. Puțin căte puțin se linisci. Vieța minții se reintorce și când se sculă de pe scaun iși trecu mâna pe frunte părând că vră să gonescă un vis rău.

— A!... slăbiciune omenescă!... te voi ridica mai pe sus de tine țensă-ți, său... te voi omori!

După aceea voi să esă. Ușa lângă care stătuse în genunchi se deschise și Elena apără din nou. Chipul ei luase un fel de transfigurare cerescă; părea o sfântă trecând prin lume în rațele dilei, ca un sōrē pămîntesc. Veni drept la dênsul fără sfîrlă și voi să-i intindă mâna din nou. El nu i-o dețe pe a lui.

— Când ai scî! — i disse ea clătinând din cap. Ai dreptate să fii supărat. Iți datoresc vieță, și nu pot să-ți dau nimic... Ba da, vrei să te iubesc ca pe un frate?

— Destul domnă! — disse el cu ore-care vehemență. Cred că ți-am dat vieță, forte bine. Nu-ți cer nimic în schimb.

— Eugeniu, — i disse ea, — o ultimă rugăciune: vino mâne pe la 4 ore să me vezi.

— Me voi supune, domnă.

Ești.

— E a mea, — iși disse.

Ajunsă acasă urmărit de fel de fel de gânduri. Eră mulțumit și nemulțumit. Înțelegea forte bine că regula ce impunea vieții sale, i gădiliă mult orgoliul, dar i amăriă suflul.

— A! suflă!... prostie!... În vîcăl și în teră astă, unui om ca mine nu-i e iertat să aibă suflă. Cel mai mult i trebuie puțină răutate și multă, forte multă, indiferență.

Și totuși, omul acesta avea suflă, căci suferise și avea să sufere mult anca.

După ce ajunsă acasă, totă scena, cu emoțiunile ei nenumărate, i trecu pe dinaintea ochilor. Simțea că programul tacit ce și-l impusese, de a nu mai fi biruit de natura sa blândă și cu totul umană — i dăduse o superioritate ore-care asupra slăbiciunilor Elelei, însă — e totdeauna un însă în astfel de materie — tăără să scie de ce, eră nemulțumit. Or că iși impunea acest om să covirescă blândețea caracterului seu, printr-o voineță mare, punând-o față în față cu răutatea lumiei din afară — nu izbutiă. Și voineță avea destulă. Eră un colț în fundul suflului său, care, or că de mic, ascundea o comoră de nesfîrșită bunătate — un recipient, legat prin firul vieții sale cu Natura cea mare, cu fluidul planetei pe care trăia, care primă noțiunea aceluia colosal *to be* din afară, și care, în microcosmul său, se manifestă printr-un fel de acțiune pozitivă, constructore, decă să ar putea să spune. Omul în natură, e, ca observatorul lui Spencer, o celulă isolată, făcând parte dintr-un organism viu, cu toate fenomenele pe care le prezintă totalitatea acelui organism. Natura se transformă, prin urmare trăiesc; omul, celula, trebuie să trăiesc după aceeași regulă, și concepția acestui trai, la o fire perfect echilibrată, nu se poate traduce prin răutate și negație.

Iși aducea aminte de Elena, iată acolea, în oglinda minții lui, de față, în genunchi înainte-i, dicându-i acel „decă-ai scî!...” atât de dulce și de vorbitor, care-i arăta lupta ce trebuia să fie între inima ei, care i se dase lui, totă, fără rezervă, și între datoria și legăturile cu lumea, care o opriau de a-l iubi. I pără reu, dar atât de reu de ceea ce făcuse, în cat mai că ar fi voit să se ducă să-i céră iertare. Însă innoptase.

A doua și se deșteptă de dimineață. Se sculă într-o dispozitie de spirit forte ciudată: simțea nevoie de a celi, de a-și ocupa mintea cu lucruri seriose, de a se cufunda în probleme imposibile de deslegat. Neavând de către forte puține cărti, se puse să vorbescă linisit cu tatăl seu despre viitor, despre sortă ţerii, despre datoriile omului în lume, și, cu o gravitate poetică, făcă câteva tablouri de viață pe care ar dori-o el, simplă și ocupată cu lucruri innalte, în cat puse pe bătrân în mirare.

— Ce, tu nu ești ambicioș de loc?

— Ba, în deobște, sunt forte mult, mi se pare; dar am unele momente — și acestea sunt cele mai bune — în cari me simt cu totul desfăcut de acela zdrăntă de egoism. În aceste momente imi ramane o singură ambicie: aceea de a invetă, de a-mi lumină mintea, de a trăi într-un colț retras ca acesta, cu muntii alături și cu cerul de asupra.

Tatăl seu se uită la dênsul mirat. Il admiră, și er il admiră, fără însă să-l înțeleagă.

In sfîrșit pe la patru ore se duse la Solean.

Elena îl aștepta în saloană, cu o mică broderie în mână. Sta singură, numai cu Lya. Pe vremea acesta dl Marțian era totdeauna la camp. Fetita cetăță la ferestră. Eugeniu se inchină respectuos înaintea ei, și, trecând la Lya, i luă capul în mână, și o sărută.

După aceea rămase în picioare lângă ferestră.

— Domnule Solean, am cugetat mult de ieri și până astăzi, aşa de mult, în cat imi pare că am trăit în 24 de césuri un an întreg.

Eugeniu făcă din cap o mișcare arătând pe Lya. Elena se gândi un moment. Apoi rugă pe fetiță să trăcă la guvernanta ei.

— Te-am ascultat. Aș fi voit să fie și ea de față, nu pentru că me tem — ești pre cavaler — dar pentru că ceea ce aveam să-ți spun, ve privă pe amendoi. Nu te miră. Aproprie-te!

Eugeniu luă un scaun și se apropiă de ea. Incepă să vorbească întrerupt.

— Domnule Solean, ai deșteptat în mine o ființă pe care o îngropasești pentru totdeauna în fundul suflului meu. Am crezut un moment că voi murî de fericire. N'âm murit. Că-ți datorez viață, și, mai mult, că-ți datorez o nouă viață, o scîlă, și cere-mi-o or când vei vrea: ți-o voi da cu bucurie. Ești omul cel mai desevărit ce am întâlnit până astăzi. Meriti să fii iubit ca cel mai iubit dintre oameni, dar nu de mine... Eu nu pot... nu trebuie să te iubesc... E cu neputință...

Se uită la el tremurând și așteaptă să-i dică ceva. Eugeniu tăcea.

— De aceea, fiind că trebuie și voi să-ți dovedesc prin ceva, recunoșința fără margini ce-ți păstrează, mi-am luat libertate să gădesc la viitorul dumitale: omul ajunge o vîrstă în care nu mai poate trăi singur. Fi-vei ore destul de bun ca să m'ajungi și te face ferici?... Am un singur copil. Il iubesc că poate o înimă de mamă să iubescă. Vom face din Lya o femeie cu toate podobele suflări ale femeii; me voi rugă lui Dumnezeu să-i dea mai multă frumusețe de cătă astăzi, ca să poți iubi; și voi face din dumnia ta

idealul cel mai perfect al bărbatului, și ea te va face fericit după cum meriti . . .

Tăcău. Eugeniu se seculă după scaun cu o expresie de o amară ironie în figură.

— Dómnă, tóte acestea sunt forte frumóse lucruri, dar dumnia ta ai pentru mine un mare neajuns: ești o persónă pré mult romantică și vrei să imbraci lumea reală cu haina romanelor lui Feuillet. Iți mulțumesc de interesul ce mi-l portă — dar nu cred să me insorici odată.

Ea se uită la el cu niște ochi mari, speriați, ca de nebună, pe când doue lacrămi pline se rostogoliau încep pe obraz, arătând par că locul pe unde treceau. Eugeniu, în fața acestei dureri, atât de mari și de sincere, se simți din nou biruit, și, apropiându-se de fotoliu ei, i luă o mână într'ale sale.

— Ertă-me, — i disse, — sunt un nebun, un om fără suflet, o ființă care nu merită să stea în apropierea dumitale. Să uită tot ce am vorbit astăzi și ieri și să rămânem prietini. Nu-ți voi pomeni nici odată de iubirea mea dar, în schimb, nu-mi mai vorbi de Lya. Ești aşă de nobilă și de demnă de respectul meu, în cât nu mi voiu călcă nici odată cuvântul. Fii fericită dómnă, și ingădușeșe-mi căte odată cuvintele de prietenie . . . E aşă de rar să intălesci ființe ca dta . . .

Ea i apucă o mână cu furie și i-o duse la gură, sărutându-i-o de nenumărate ori, și dicându-i încep: Adio! adio!

Tocmai atunci se deschise ușa și intră dl Marțian strigând pe Elena. El venia cu zimbetul pe buze, fericit, încântat, sublim de nepăsare. Când dete cu ochii de grupul ce-l formă Elena cu Eugeniu, rămasă incremenită.

— Ce-i asta?! — disse amețit. Eleno, ce nsemnează asta? . . . Eleno! nu-mi răspundi? — strigă cu putere.

Eugeniu se sculase în picioare.

— Domnule să-ți respund eu . . .

Marțian se întorse repede spre el.

— A! . . . mișelule, ai ceva să-mi răspundi? . . .

Responde . . . Ce ai de răspuns? mai repede . . .

Se făcuse aşă de roșu, că se putea să-i vie apoplexia.

— Domnule, iți jur, — disse Eugeniu.

N'avuse vreme însă să sfîrșească. Marțian il apucase de piept cu atată sălbăticie, în cât părea că vré să-l sdrebescă. Il zgâlțăi de câteva ori, și fiind că nu găsiă nimic cu care să-l omore, il zvărli cu atată putere de ușă, în cât o sparse.

— Miserabile! — i disse.

Eugeniu fără a-și pierde cumpătul, se întorse înapoi și se puse înaintea lui cu hotărire.

— Domnule, — i disse, — strigând la dânsa, — iți jur că femeia dumitale e o sfântă. Trebuie să me credi! Cât despre mine, să nu uiți că me dai afară din casa părinților mei, din casa mea, și eşind de aici me duc drept la tribunal.

Cuvintele acestea avură o putere fermecătoare asupra dlui Marțian. Se lipise numai de cât, și ceru să i se esplice scena.

— Crede pe femeia dumitale. Tot ce-ți va spune, iți jur pe muma mea, care e mărtă aici, în acăsta cameră, că e adevărat.

Ești.

— A! . . . acăsta e lumea? . . . Fără bine.

A patra q̄i plecă la București,

Ce-l aşteptă aci? Nesiguranță.

Indată ce ajunse în capitală, iși încordă totă atențunea pentru a pute să-și pună vieta la adăpost de nevoie dîlnice. Venia cu o singură recomandație, din partea familiei Pașcanu, din Iași, cătră o persónă foarte sus pusă în București, care i servit mult.

Pe atunci ministerul de externe avea un birou special, q̄s al presei, în care lucrau căță-va domni, favoriți cu toții, dar inteligenți. I se dete și un loc aici.

Cu chipul acesta vieta — bine, rău — i era asigurată.

Pe de altă parte stăruiau de fu înscris în corpul avocaților, și se puse din nou pe studiu. Era dus, fără voie, de puterea inclinării sale, cătră lucrurile seriose și temeinice — și, afară de inclinare, iși și impunea o ocupație mai grea, ca să nu aibă vreme de a se gândi la tóte nenorocirile trecutului.

La minister lucra mult și era plătit puțin. Clientela nu-l prezădă imbulziă. Pledă în mai tóte procesele cari faceau sgomot, dar i era cu neputință să se însarcineze cu causele incurcate, în cari procedura și notariatul formeză adevăratul fond al pricinii. I se părea aşă de meschin să umble cineva din măsă în măsă, din dosar în dosar, din portărel în portărel, ca o suveică fără spor, în cât adesea ori refusă înpricinați, cari, rara avis, plătiau (de ore-ce fie, q̄s în trăcat, cea mai mare parte înzélă pe apărătorii lor). El! dar procesele bănoase sunt tocmai cele meschine, și advocațul care nu scie să se cobore până la nivelul lor, e om deștept decă se apucă de altă meserie.

Nu putea, prin urmare, să-și reguleze vieta de cât în marginile venitului dela minister. Aci însă era foarte bine văzut. Inteligent și cu un fond de învățătură care i da acea superioritate necontestată a meritului asupra mediocrităților iluștre, fu numai de cât observat de ministru, care, atât pentru origina recomandației sale, cât și pentru valoarea personală a omului, voi să și-l alipescă politicei și partidului din care facea parte. Afără de acăsta ministrul de externe era vărul dnei Marțian, și dânsa scrisese vărului seu despre Solean cu entuziasmul pe care numai femeile îl sciu găsi în inima lor când iubesc.

Prin mijlocirea șefului seu fu introdus în tóte casele din București cari au ambițione de a ține un salon.

La început produse o impresie bună, dar nu sări în ochii nimănu. Bărbații îl primiră cu acea politețe ingăduitore, particulară omenilor bine crescuți, care însă e mult mai aproape de dispreț de cât de considerație. Femeile se uitau la el cu ore-care nerăbdare, dorind să-i cunoască gusturile și spiritul, căci, după chip, putea să placă și putea să nu placă, cu liniscea, aproape insultătoare, cu care consideră tot ce nu ținea de dânsul. Cu tóte astea nici lor nu le produse o impresie prea puternică. Era un om corect și nimic mai mult.

După ce însă intră în relații intime cu mai mulți bărbați politici, și, în special, cu membrii corpului diplomatic, reputația sa de om superior și mai cu seamă de omabil fu cu totul stabilită.

Ministrul nu se mai despartea de dânsul.

Atunci începă pentru Eugeniu Solean acea vieta ostentitoare a omului sărac, care e silit, prin numele și poziția ce are în lume, să dé un lustru de aur traiului miserabil ce-i impune lipsa de mijloace.

(Va urmă.)

Duiliu Zamfirescu.

O g l i n d a.

Improvisație.

șă frumosă nu era
Oglinda ce și-am trimis eu,
Déc' insé-ai și privit în ea,
Ai și vădu - ca 'n față lină
A undi limpede isvor -
Pe-a visorilor mele dină;
Pe cine cănt în tainic dor,
Cui e 'nchinat sufletul meu.

Iuliu I. Roșca.

Cânepa.

— Din Botanica poporala română. —

(Urmare.)

Alte românce din contră descântă de giunghiuri in următoriul mod:

Ieu vr'o câte-va fășii din fuiorul cel ce s'a pus
antâia-și dată la cruce și fac dintr'ensul ață pe care o
sucesc îndărăpt. Aduc apoi apă nencepută și muind
ață in apa acesta rostesc următoarele versuri:

De arat am arat,
Cânepa de veră am sămănat
Și giunghiul l-am legat
După ce am sămănat-o
A crescut și s'a copt
Și giunghiul l-am legat.
După ce s'a copt am cules'o,
După ce am cules'o
Am uscat'o,
După ce am uscat'o
Am dus'o la balta
Tot giunghiul l-am legat.
După aceea am scos'o,
După ce am scos'o
Am uscat'o
Și giunghiul l-am legat.
După ce am uscat'o
Am bătu'o
Și giunghiul l-am legat,
După ce am bătu'o
Am melită'o,
Și-am răgilat'o;
După ce am răgilat'o
Am pieptenat'o,
După ce am pieptenat'o
Am inchitat'o.
Am pus'o în furci
Și apoi am tors'o
Și tortul l-am zolit.
După zolit
Am depenat,
După depenat
Am urdit
Și giunghiurile le-am legat,
După urdit
Am învălit,
După învălit
Am nevedit.
După nevedit
Am legat gura (pândei)
Apoi am țesut'o,
Am gătit'o,
Am ghilit'o
Și după aceea am croit'o.
Dar n'am croit cănesă,
Ci am croit giunghiurile...
Dela mine descântecul
Dela Dumnezeu lecul!

In timpul acela, când rostesc descântătorea descântecul acesta, înodă in ață noue noduri. Eră după

ce a sfîrșit de descântat legă cu ața acesta pre cel pătimăș de giunghiuri în cruciș pe după spate așa ca partea cea de desupt a aței să vie pe partea aceea unde simtesce giunghiurile. Ața acesta se ține apoi astfelui legată trei dile. Eră descântecul se descântă tot după trei dile, și 'n fie-care di se aduce apă nencepută, eră în locul aței, care acumă se deslăgă, se succesece alta, care asemenea se înodă in noue noduri și cu care se legă cel bolnav.

Cu o parte din apa cea descântată se spălă cel bolnav la locul unde il giunghie, eră cu o parte udă un ștergariu, cu care se legă apoi la locul cel-dore.

După ce a sfîrșit de descântat și după ce celui bolnav a inceput ai fi ce-va mai bine, ața cu care s'au legat giunghiurile se aruncă in soc séu în crucile unui drum.

Întemplându-se însă ca descântătorea să n'aibă din demâna fuior dela cruce, apoi ața de giunghiuri o face și din alt fuior, însă acela trebuie să fie numai din cânepă de-véră; după cum arată și descântecul citat:¹⁾

Unele românce îndătinéză a pune vr'o câte-va fășii séu fire din fuiorul dela cruce și la măsa séu senia dela ursituri, ursite séu ursitbre a treia di după naștere unui prunc.²⁾

Cu fuior de-acesta îndătinéză româncele de multe ori de-a astumă și vitele cele bolnave.

Tot cu fuior de-acesta dela cruce se face și un felie de vrajă. Fetele cele mari adică ieu in séra spre Sântul Andrei vr'o câte-va fășii de fuior de-acesta, se duc cu ochii legăti la un gard și numără opt pari, eră pre al noulea il legă cu fășile de fuior. A doua di deminétă se duc la gard să vădă ce au legat. Si dacă au legat un par drept, și cu scortă, apoi spun și cred că vîitorul lor bărbat va fi frumos și imbrăcat. eră dacă parul e ferit și fără scortă, cred că bărbatul lor va fi urit și sărac.

Precum fuiorul dela cruce, așa și păceșele cele bune, cari se țin de perie, când se perie fuiorele, anca îndătinéză româncele a le intrebuița la diserite descântece și farmece.

Din aceste păceșele séu păciușele bune se fac mai cu sumă Păscrisele, și anume femeea, care sci a face Păscrise, face spachmă séu spăcmă din păciușele. Ie apoi câte-va fire din spachma acesta și le pune pe-o măsă golă numindu-se cu numele drăgutului pentru care are să se facă Păscrisele. De-a stânga acelei spachme, la o depărtare de 2-3 degete, pune altă spachmă numindu-se și aceasta cu numele drăgutei. Apoi la capătul acestora se pune spachma pentru qina, în care se fac Păscrisele, ca acesta să le arete dragoste, adevărată, și mai pe urmă, față în față cu spachma de pe urmă, se pune spachma capătăului, care se aprinde apoi la mijloc cu o lumină. Pe care spachmă va curge acumă mai repede focul, aceea parte se crede a fi mai adevărată în dragoste.

Păscrisele se fac și pentru rivali séu rivale in dragoste. Si păscrise de-acesta se fac mai multe într-o séra pe la ședetori și clăci de tors.

Din păceșele cele rele, cari, pe când se perie fuiorele, nu se prind de perie, ci cad giros, se face băerul de stricnituri și băerul de orbanj.

Băerul de stricnituri, adică de giunghiuri, căci în Banat giunghiurile se numesc și stricnituri sing. stricnitură, se face in următoriul mod:

Vrăjitoarea, séu ce este, face mai nainte de tot

¹⁾ Acest descântec din Pătrăuți, sat nu departe de orașul Suciuva, mi-l-a com. dl V. Turturean.

²⁾ Com. de dl Jos. Olariu.

³⁾ Dat. si cred. rom. din Bucovina.

Glume și nu pré.

— Ce fel! abia ai patruzeci de ani și ai rentas de trei ori văduv!

— Ei! ce vrei! Am avut noroc, éta tot!

Copilul. Veto, Veto, cocostergul !

Crescătorea. Te temi?

Copilul. Acasă-mi dici broscoiu; me tem că m'a mânca și pe mine cocostergul.

— Acusatule, cei ai să mai adaugi pentru apărarea dtaie?

— Mimic, domnule președinte; reciem numai indulgența curții — pentru advocatul meu.

Medicul. Ce ai?

Temea. Me dorește stomacul. Înțeoară pe când dormim în la campe, am înghesuit un soroce. Il simt căm se sue și se coboră pe gâtlegiu pân' aci 'n picioare! Ce trebuie să fac să mă escap de el?

Luerul este foarte ușor. N'ai decat să îngăti o pisică.

un baer — o ată — măsurată pe *stârjenul de braț*. Pe baerul acela face apoi noue noduri, dicând după fie-care nod :

Dómne ajută !
Sântă Maică Mărie
De léc lui N. să fie !
Nu inod baerul,
Ci inod făcăturile,
Mânăturile,
Stricniturile,
Pociturile,
Dela N. din inimă,
Din cap,
Din ficat . . .

adică din partea aceea, din care se vaetă mai tare bolnavul, apoi urmăză mai de parte :

Er' tu cânepe curată
Dela Dunneceu lăsată
Cum te-am sămănat
Si te-am astrucat
Si apoi ai resărit
Si te-ai deschilinit.
Bine te-ai ales
Si eu te-am cules
Apoi te-am uscat,
In apă te-am băgat
Si când te-ai topit
Bine te-am grijat
Si te-am melișat
Si te-am periat
Ca pe-o Dómn' alésă
Ca și pe-o crăiasă
Asa să grăiesci
Si să-mi lecuesci
Pe Ion
Cu Sânt-Ion !

Aice descăntătorea amintesce și sfântul seu sfânta după numele bolnavului.

De tôte făcăturile,
De tôte mutăturile,
De tôte stricniturile
Si de tôte pociturile,
Din inimă,
De sub inimă,
Din cap
De sub cap . . .

ori din altă parte a corpului, unde simțesce cel bolnav că-l dore mai tare.

Că eu m'am sculat
Pe Maica D-nului am rugat
Ca N. să remăne curat
Si lumanat
Ca aurul strecurat
Ca Maica Maria
Ce l-a suflat
Si l-a înviat.

Româncele cred că ori ce boli provine mai mult numai dela făcăturile și mânăturile inimicilor lor, seu că sunt pocite de *Miluite* când trec pe locuri unde se ospetează aceste ființe mitologice.

După ce rostesc vrăjitoră cuvintele acestea, face de trei ori cruce cu latul mânei preste *baerul descăntat*, îl încolăcesc în palma dréptă, pune nițică sare la mijloc și face pre bolnav să guste de trei ori din această sare. Eră baerul trebuie să-l pórte cel bolnav trei dile.

Baerul de orbanț, seu *orbalț* după cum numesc Bucovinenii boli acăsta, se face pentru durere de dinți și de măsele.

Descăntătorea face noue băerele ca un decimetru de lungi, apoi le încolăcesc după degetul cel mic dela mâna dréptă.

Colăceii aceștia de băerele se pun apoi pe fundul unei pălării și descăntătorea cu o secere în mâna dréptă și cu un corn de vită în mâna stângă, aprinde căteși trei colăceii pe fundul pălăriei cu secerea și frământându-i dice :

Dómne ajută !
Sântă Maică Mărie
De léc lui N. să fie !
Tu orbanț necurat,
Orbanț mănat,
Orbanț turcesc,
Orbanț tătăresc . . .

(Va urmă.)

S. FI. Marian.

F r i c a d e b u c u r i e .

(*LA JOIE FAIT PEUR*.)

Comédie intr'un act de dna Emile de Girardin. —

Persoanele :

ADRIAN, oficier, fiul dnei Aubiers.

NOEL, servitor bêtrân.

OCTAV, amicul lui Adrian.

DNA AUBIERS.

BLANCA, fiica sa.

MATILDA DE PIERREVAL, logodnica lui Adrian. Scena se petrece in castelul dnei Aubiers, lângă Havre.

Scena I.

(Un salon mic : in fund ușa deschidându-se in doue părți, spre scenă ; de fie-care parte a ușei, căte o canapea. — La drépta in colț o ferestră cu balcon acoperită cu perdele lungi, pe planul I-iu un cupor, o măsuă pentru desemn se află aproape de ferestră ; un fotoliu in fața scenei pe planul I-iu. — La stânga se află o măsuă cu sertar lipită de părte, in colț o ușă, aceea a camerei lui Adrian. — In fața scenei spre cupor se află un fotoliu lung, un „pouf” stă in fața lui.)

DNA AUBIERS, BLANCA, OCTAV, MATILDA.

(Dna Aubiers sede pe fotoliul cel lung ; Blanca se astă lângă ea pe „pouf” cu față spre public ; amândouă lucrează la aceeași bucătă de broderie ; Octav sede pe canapeaua din fund la drépta, ține o carte in mâna, privind pe Matilda cu ingrijire. Matilda se astă la măsa de lângă ferestră și desemnăză. Căte-săi trei femeile sunt in doliu. O tacere . . . joc mut de scenă. Dna Aubiers, visătore lasă să-i cadă lucrul din mâna ; ea stă nemîșcată, lacrimile i curg din ochi. Blanca o privesc cu întristare, ea se scolă, șterge lacrimile mamei sale, o sărută, apoi se duce lângă Octav care se scolă)

BLANCA. Ce timp inspăimîntător, in năpteasta asta ! Si sérmanii noștri pescari au plecat de ieri diminetă ! Octav. Ei s'au oprit in port . . . I-am vădut după tărm.

MATILDA (*a parte, privind cerul prin ferestră*) Altădată la sgomotul vijeliei me 'nfioram, me gândiam la el și înima imi treaură ! Astădi, ce mai imi pasă de pericole și de vijelii ? !

DNA AUBIERS. Vai ! nu mai e nici o indoielă !

OCTAV. Vîntul a fost atât de aspru, că a dărîmat coperișul dela coliba vecinei noastre, Gervesa.

BLANCA (*ințelegând Octav*). Sssst ! să nu vorbesc de Gervesa in fața mamii. Ea asemenea ș-a pierdut fiul, sunt deja 2 ani, că n'a mai audit nimic despre el.

OCTAV (*incep Blancei.*) A! văduva corăbierului, avea și ea un fiu?

BLANCA (*incep lui Octav.*) Se dice, că s'ar fi inecat când s'a cufundat corabia „Amfitrita”. Să nu vorbesci despre asta aci, nici edată; mama are să plângă... asta îl aduce aminte de...

OCTAV. Înțeleg... scumpe Adrian! amicul meu din copilărie!

MATILDA. A murit la vîrsta de 23 de ani, după atât succese!

OCTAV. Când deja omenii noștri de sciință au început să apreță importanța lucrărilor și invențiunilor sale! (*Trece la stânga și șede pe canapea.*)

BLANCA (*apropiându-se de Matilda și privind taboul.*) Oh! Este chiar el! privirea lui cea dulce... aerul seu mândru! la semă să nu-l vîdă mama, acest portret, i se menă aşă de mult, și asta îl face rău. Sărmanul meu, frățitor! Tu îl iubesci nenește?

MATILDA. Copilă! (*privind'o cu atenție.*) Când ești tristă, ochii tei i se menă aşă de mult! (*sărută portretul.*) Luna asta era să fie nunta noastră.

BLANCA (*a parte.*) Cum îl privescă!

Scena II.

DNA AUBIERS, *absorbită în visare*, OCTAV *pe canapea în stânga*, NOEL *întră prin fund și inchide ușa după el*, BLANCA, MATILDA *desemnând*.

NOEL (*incep, Blancei, după ce a privit pe dna Aubiers.*) Domnișoară Blanca!

BLANCA (*ducându-se la el.*) Ce vrei, Noel?

NOEL. E arhitectul, adeca maistrul zidăru, cum i dicem noi ăștia, care vine pentru zidul cel vechiu, ce s'a surpat... el ar voi să vorbească domnei.

BLANCA (*incep lui Noel.*) Bine! (*înaintează ince spre mama sa, apoi se întorce er la Noel.*) Aduce el și planul ūruii, ce i-am cerut?

NOEL (*incep.*) Da, dice că zidirea nu va costă aproape nimic, fiind că domna are tot materialul necesar... Fă-o să consintă... O vei duce să vîdă lucrătorii muncind, asta o va silă să respire nițel aer curat, să facă puțină mișcare... asta îl va face bine.

BLANCA. Nu cred să vrea. Dică i-ăs cere, să lase să-mi facă și o mică grădină pentru florile mele?

NOEL. Cele patru lămaite?

BLANCA. Voiu avé și altele. Dar nu, nu trebuie să-i cer nimic, ar pricepe numai decât că e pentru ea, și nu va consumă... Vedi tu, Noel, ori-ce mi-ar putea face placere mie, mi-e frică să nu-i facă rău, ei!

NOEL. Vorbă să fie... vorbescă-i despre asta, și, numai decât.

BLANCA. Dică aș rugă pe Matilda?

NOEL. Ea? ea nu e bună la nimic... ea nu știe decât să plângă.

BLANCA. Și să facă cap-d'opere.

NOEL. Bah! cap-d'operile dincoci nu ne măngăie.

BLANCA. Cu tôte astea...

DNA AUBIERS (*deschizându-se din visarea ei.*) Ce este?

BLANCA (*venind spre ea.*) Mamă, e Noel care vré numai decât să vorbesci maistrului-zidăru pentru ūra cea nouă ce voiai să faci, acum 3 luni... înainte de nenorocirea noastră. I-am respuns că nu ești dispușă să te ocupă de afaceri, că nu te poți gândi acum la astfel de lucruri. El nu vré să 'ntălegă... e nebun... maistrul zidăru se află la scară... dice că nu va costă aproape nimic.

NOEL (*venind spre ea.*) Nimic... domnă, nimic.

BLANCA. Asemenea, că ar putea face lângă ūră și

o mică grădină pentru mine, în care să-mi petrec îngrigind de flori.

NOEL (*a parte.*) Fără bine.

BLANCA. Că astă m'ar distră. Eh, domne! nu mai voi să me distrez... nu mai voi să-mi petrec... S-apoi, (*cu intristare*) acum nu mai iubesc florile (*se depărtează*).

DNA AUBIERS (*a parte.*) Scumpă copilă, totdeuna în lacrimi! Tristeță astă e periculosă la vîrsta ei... Culoreea feții sale se veștedește din ce în ce (*către Blanca.*) Tu iubai mult florile, altădată!

BLANCA. Da, dar atunci...

DNA AUBIERS. Atunci nu erai singură ca să le îngriesci... Cel puțin să îngriesci pe acele cari le iubia el... Ele sunt un suvenir scump... Noel are dreptate, fiica mea, me due să vorbesc zidarului.

BLANCA (*incep lui Noel.*) Audi?

NOEL. Fără bine (*a parte.*) Fetita astă este angebul nostru păzitor.

DNA AUBIERS. Noel, du-te deschide porția dela griagiu! (*Noel ese.*) Vino Blanca, trebuie să-i areți tu zidarului; grădină va fi a ta. (*Ese cu Blanca.*)

Scena III.

OCTAV, MATILDA.

OCTAV (*se scolă și inchide ușa.*) Singuri, un moment, din intemplare... (*se apropie de Matilda care se scolă și rămâne nemăscată*) Te rog, dșoră Matilda, ascultă-mă cel puțin! Pot să promit tatălui dta că te vei întorce acasă?

MATILDA. T-am mai spus, trebuie să rămân aci, e datoria mea.

OCTAV. Dta, trebuie să rămân la părinții dta, în familia dta.

MATILDA. Familia mea este acelaia ce era să iau de bărbat.

OCTAV. Înțeleg că l-ai plâns împreună cu sora și mama lui în primele dile de nenorocire; dar după un doliu de 3 luni, mi se pare...

MATILDA. Eh, dle! dñe' aș fi văluva lui, aș ave dreptul să port doliul tôtă vieță.

OCTAV. Astă ar fi ceva... afară din cale... convenințele...

MATILDA (*iritată, trecând la stânga.*) Și, ce numesci dta convenințe? Plâng împreună cu acelea ce au pentru el aceeași durere ca și mine, etă singurile mele convenințe.

OCTAV. Datorile dta de fiica...

MATILDA. Mama lui Adrian este pentru mine o mamă.

OCTAV. Dar în fine, tatăl dta...

MATILDA. Tatăl meu s'a 'nsurat pentru a 2 óră; el e fericit, n'are trebuință de mine, și sunt forte sigură că dca n'ai fi stăruit, nu s'ar mai fi gândit nici odată să me cheme la Paris.

OCTAV. El suferă sciindu-te în prada unei disperări atât de crude! El te iubesc, e mândru de dta și de succesele dta. A fi cea dintei printre artiștii noștri cei mai distinși, și a perde totul în lacrimi și durere! Tatăl dta are dreptate... el imi spunea dilele trecute, că supărarea astă te va impiedica pentru totdeuna de a mai desemnă...

MATILDA. E bine! nu voi mai desemnă.

OCTAV. Că o să cađi bolnavă, și că vei mori.

MATILDA. E bine, voi mură.

(Va urmă.)

S A L O N.

Dnei Aristiță Manolescu.

Te-aud, te văd, și nu pot spune:
Ești interpretul său anume
Ești tu ființa ce-a trăit
În mintea geniului care
Visat-a fără de-asemeneare
Un tip ce 'n lume n'a găsit?

Iași, 29 junie 1885.

Veronica Micle.

Dnei Aristiță Manolescu.

Ophelia-Getta.

Ideal visat de Shakespeare, totă mintile răpesei,
Reflectând, oglindă vie, patimile omenesci;
Si de-ajuns va fi de-acumă lumii, răbă să te vădă,
Pentru ca pe veci robită, la genunchii tei să cadă.

Iași, 29 junie 1885.

A. C. Cuza.

Teatrul din Bucuresci la Iași.

— 6/18 iulie 1885.

Stimate Dle Vulcan,

Ve rog a da publicitatea acăsta mică dare de se-mă, împreună cu alaturatele poesii, scrise sub inspirația jocului dnei Aristiță Manolescu.

Voiu să ve vorbesc de-o parte din trupa dramatică dela Teatrul Național din Bucuresci, care a avut fericita idee de-a face, o aşa numită: *tournée artistique*, începând cu Cernăuți, apoi Botoșani și Iași. Cred că ve este în de-ajuns de cunoscut entuziasmul Românilor din Bucovina, și ve puteți lesne închipui, că n'au crăut nimică, pentru a face ovațiile cuvenite unor asemenea artiști. Si în Botoșani entuziasmul și ovațiile n'au lipsit.

Seria reprezentărilor date în Iași, au inceput în săra de 24 junie, cu „Fântâna Blandusiei”. Nu voi spune nimic despre piesă, căci ea este cunoscută tuturor Românilor iubitori de artă; remâne să ve spun cum a fost interpretată și ce impresie a făcut asupra publicului Ieșan.

Dna Aristiță Manolescu, luceferul teatrului român, în rolul Gettei creat de dsa. a fost atât de gingășă și de poetică în acul I-ju mai cu semă în scena dela fântână, în care ea plângere libertatea ei pierdută, atât de inspirată, în momentul când cuprinsă de admiratie cade la picioarele marelui poet, și atât de sublimă în acul al III-lea, în scena indignării, și 'n dialogul ei cu Horațiu, în care sentimentul recunoșinței și iubirea ei sunt puse în luptă.

Dl Nottara a interpretat, rolul greu al lui Horațiu, atât de bine nu numai prin frumoasa declamațione a versurilor, dar chiar prin gesturile sale, prin atitudinea sa, și prin privirea-i melancolică și visătoare de poet.

O curtesană română desăvârșită a fost dna Not-tara. Dl Dimitriade, diletant de talent, ne-a infățișat un Scaur fără reușită.

In fine toți artiștii au contribuit mult, prin jocul lor, la succesul acestei piese.

Actul al II-lea din „Ovidiu” a fost un adeverit triumf pentru dl Nottara. Dsa prin eloquence gesturi, prin măreția-i infățișare și prin jocul plin de veră și energie, ne-a dat tipul adeveratului imperator roman.

Pe căt dna A. Manolescu a fost de supusă sărței sale și de gingășă în iubirea ei, în rolul Gettei: pe atâtă fu impunătoră și admirabilă în Iulia.

In Getta adeverată sclavă, în Iulia adeverată fiică de Cesar!

Că dna Manolescu e artistă genială, avem dovdă diferitele genuri, pe care dsa le interpretează cu altă artă. Pintre rolurile ce-a mai jucat a fost rolul de ingenuitate a copilei Toinon, din comedie „Schintea” de Pailleron, în care artistă a fost incantătoare. Însă dsa ne mai rezervă o înaltă surprindere ca artă, aparând ca Ofelia din „Hamlet”, și-anume în marea scenă a ne-buniei; tot ce-am spune despre modul cum a fost interpretat acest rol, ar fi ceva foarte palid în raport cu adeverul; ne mulțămim dar a spune că a fost inimitabilă, și că pe ori ce seenă mare din lume, ar fi fost primită cu cel mai mare entuziasm. In săra beneficiului dnei Manolescu, i s'a făcut ovațiuni dându-i-se cu-nuni, buchete și versuri.

„Fântâna Blandusiei” a fost jucată de trei ori, și 'n totdeauna forte bine; a treia oară insă eminenta artistă, fiind adânc mișcată de prezența în sală a doi țărani bucovineni, s'a întrecut pe sine enșasi. Acei țărani sunt primari de sate, care nepuțind'o vede jucând în Cernăuți, au venit într'adins la Iași.

Cu distinsă stimă etc.

Veronica Micle.

Asilul Elena Dömna.

(Distribuirea premiilor.)

Înua de 1/13 iulie a fost o di de sărbătoare pentru „Asilul Elena Dömna” din Bucuresci, căci în acesta di a avut loc solemnitatea distribuirii premiilor la elevele mai silitore din institut. A fost de față la aceasta serbare, pe lângă un numeros public și dl D. Sturdza ministru al instrucțiunii publice, împreună cu dl Haret, secretar general al ministerului.

Distribuirea premiilor a fost precedată de un concert, compus din mai multe cântece executate de corul tuturor elevelor și din câteva poesi ocasionale, recitate de elevele absolvente ale clasei VI normală.

Din 500 și mai bine de eleve anume, care au studiat estimp în Asilul Elena Dömna, 11 au terminat cursurile clasei celei mai înalte care este clasa VI normală, dând la finele anului și un examen general numit „Esamen de maturitate”.

Ca de obicei în toți anii, aşa și estimp, la solemnitatea distribuirii premiilor fie-care din aceste 11 absolvente a trebuit să debuteze în fața publicului fie prin citarea vre-unei disertații, fie prin recitarea vre-unei poesi. Poesiile — mare parte ocasionale — ce s'au recitat cu acesta ocasiune, au fost compuse de eleve, și — revisuite, numai, de subsemnatul.

Cred că voi face o deosebită placere cetitorilor „Familiei” schițând aci pe scurt urele din aceste încercări, și reproducând intregi pe cele mai reușite.

Concertul s'a deschis prin „Cantece ginte latine” executat de corul elevelor. După aceasta urmă recitarea poesiilor: „Cui datorim recunoștința” de dșora Elena Bărbulescu, absolventă a clasei VI normală. În această poesiie dră Bărbulescu a dat expresie sentimentului de respect și recunoșință ce elevile Asilului datoresc

M. S. reginei Elisabeta, innalta protectore a acestui institut.

Corul a mai execusat un cântec, apoi dra Maria Urechea, o altă absolventă de clasa VI, de origine din Transilvania (Sibiu), recitată poesia sa intitulată : „Suro-riile din depărtare“ plină de sentimente patriotice.

Urmă érashi un cântec, execusat de cor, apoi dra Eleonora Gianelloni recitată poesia sa intitulată : „Ce ne spune o floră“ pe care o las să urmeze aci întrégă.

Primăveră, când pămîntul din al iernei somn cumplit
Se tredeșce și se îmbrăcă c'un vestmînt nou, strălucit ;
Printre érba dăsă, verde, se ivesc dragele flori,
Numai pentru ele-apare sôrele pe cer in dori.

Atunci totul se animă și in tot e veselie,
Rîndunica ciripesce, sboră 'n aerul cel cald ;
Ér tu rosă drăgălașe, șoptesci vîntului ce-adie,
Că ești mândră și frumosă pân' ce foile nu-ți cad.

Ér când crivățul te suflă, când e mare vijelie.
Séu al tómnai vînt sosesci și mugesci cobitor ;
Atunci mori, frumosă rosă și șoptesci in agonie,
Cale tinereții dile au fost vis amâgorit.

Tinerețe, frumusețe, tóte vai ! sunt trecătoare ;
Singură virtutea 'n lume este 'n veci neperitorie.
Omenil urmați a ei cale, și veți fi nemuritori !
Etă ce ne șoptesc nouă ale primăverii flori.

Mai urmă un cântec („Dor de călătorie“) execusat de cor, apoi dra Ecaterina Botez citi disertația sa scrisă in limba franceză „Les qualités d'une bonne institutrice“ (Calitățile unei bune institutore); ér dra Sofia Zamfirescu își recitată poesia intitulată „Viitorul“ pe care de asemenea o reproducem aci întrégă :

Păsărica 'n colivie
Libertatea o doresce ;
E ea robul in sclavie
Ce 'n necasuri se trudesc.

Tot astfel și noi ascunse
In acest locaș retras,
Dorim timpul libertății
Dorim al plecării cias.

Despărțirea insă este
Pentru noi și durerosă,
Căci de-acest „Asil“ ne lăgă
Câte suveniri frumosă !

Dăcă-am sci că 'n lumea mare
Nu ne-așteptă decât bine,
Am plecă pôte voiōse
Fără lacremi și suspine.

Ah ! dar viitoru-'n sinu-i
Cine scie ce ascunde ?
A lui taine nepătrunse
Cine pôte a-le pătrunde ?

Să ne facem insă 'n lume
Datoria tot mereu,
Să de viitorul nostru
Ingrigī-va Dumnezeu.

După aceasta urmă „Despărțirea“ de dra Consuela Keminger. In aceasta poesie dra Keminger a dat expresiune durerii ce simt absolvențele când se despărțesc de camaradele lor in clasele inferioare ale Asilului. Reproducem aci următoarele versuri :

Adio camarade, voi, care pân'acum
Ne-ați însoțit voiōse in al vieții drum !

Aci cărarea nôstră aji se desparte 'n done,
Voi rămâneți, noi insă plecăm p'o cale nouă.
Spre-o întă mult dorită ne mână tainic dorul,
Să... cine scie 'n sinu-i ce-ascunde vizitorul ?

„Adio !“ Mică vorbă : dar ce durere mare
In înimă deșteptă și cătă intristare !
Plecând din aste locuri in suflet cu durere ;
Nu, nu ve dic adio. Ve dic : La revedere !

La aceste cuvinte a respuns dra Elena Barabăs din clasa V prin poesia „Regrete“ pe care o lăsăm să urmeze aci întrégă :

Crescute-aci 'mpreună, iubite surioare,
Cum cresc in primăveră ale grădinei flori,
O sórtă-aveam cu tóte și-acelaș dor sub sóre,
Si cerul vieții nôstre era fără de nori.

Ajă sórta ne desparte... vai, timpul nu așteptă !
Si 'n ora grea, in care de voi ne despărțim,
Cuvîntul trist „adío“ in înimă destăptă
Suspine și grea jale, ce tóte o simțim.

Dar voi sunteți chemate a răspândi lumină
Si prin deserte locuri flori mândre a plantă ;
Fiți deci ca grădinarul : prefaceți in grădină
Pămîntul tărăi nôstre, pe unde veți călcă !

Adio ! Să ve duceți cu înimă voiōsa,
Căci sfântă este 'n lume menirea ce-aveti voi !
Si-acuși la rîndul nostru in calea-ve frumosă
Cu-acelaș dor de muncă ve vom urmă și noi !

S'au mai cântat vr'o doue cântece, apoi dra Eleonora Anastasiu a recitat sub titlul de „Armonia naturii“ câteva strofe inspirate de farmecul unei dimineti de primăveră, ér dra Elena Drăgușinescu a declamat :

Darlul sciinței.

Ce pôte-a invinge 'n lume ori-ce obstacol greu ?
Ce apropie 'n viață pe om de Dumnezeu ?
Ce face ca din lume să piere suferința,
Ér binele să crească ? Cultura și Sciința !
Sciința e lumina ce 'n cale-ți când străluce,
Spre malul fericirii din valuri te conduce.
Lipsit de-a ei lumină : ai ochi, dar n'ai vedere ;
Ești plantă fără sóre, ce 'n umbra nopții pierie.
Condus de dânsa, numai, un popor umilit
Ajunge astăzi mare, devine fericit !

Să ne adaptăm dar și noi din sacra ei sfântană,
Si 'n veci a ei făcile să n'o lăsăm din mâna.
Să respândim lumina culturei, ce-am primit,
Prin scumpa nôstră tără, l'al ei popor iubit.
Să facem ca Româniul, erou de vechi renume,
Să esă și cu mintea invingător in lume...

Tot la 1/13 iulie, de odată cu distribuirea premiilor s'a serbat și jubileul de 25 de ani al Asilului, căci acumă se implinește 25 ani, decănd regretatul general Carol Davila a pus temelia acestui institut, adunând in casa sa vre-o 40 de copii orfani, și dându-le cătva timp ingrijire și instrucțiune cu propria sa cheltuielă, (până când generoasa Domnă, Elena Cuza i veni in ajutor.

O impresiune foarte adâncă deci a produs asupra celor de față următoarea poesie recitată cu multă simțire de doamna Lelia Nanu absolventă de cl. VI in amintirea repausatului părinte al Asilului, Carol Davila.

Un bun părinte.

(1 iulie 1885.)

După un an de griji, de muncă : ce frumosă !
Veselia aji pe fețe strălucesce ca un sóre —
Dar adesea lângă sóre, nori pe boltă se arată
Si in suflet veselia e de jale 'ntunecată.

Astfel astăzi solemnă, astăzi veselă serbare
Pentru noi e tot de-o dată un isvor de întristare,
Căci cu zimbrușii aminte ea ne-aduce fără de veste
Un iubit și scump prieten ce între noi adă nu mai este.
Pe Protectorul ce în lume ca un tată ne-a iubit
Dar pe care dintr-o și cei vîi cruda morte l'a răpit.

Să-am putut să uităm ore pe acel iubit părinte.
Ce cu drag adă ne privește din locasurile sfinte?
O, Davila! suflet nobil, geniu binefăcător!
Gândul nostru va fi tîie vecinic recunoșcător.
Dacă nu erai tu în lume, căi orfani pătrunși de jale
Am vedea fără de speranță rătăcind pă la vieții tale!
Căte susete frumosă, ce lumină dău adă tinerii.
Sărăciști demult, căzute în abisul desăvârșirii!
Dumnezeu te-a trădă nouă, ca-jertănd averi, putere:
Să alini la României și-a orfanilor durere.

Bucură-te deci! Orfani astăzi orfani nu mai sunt:
Au în ceruri un părinte și-un Asil părem.
Fără frizerie, nobil suflet! căci puțini sunt ca și tine
Ce în viață trecătoare au făcut atâtă bine!
În ogorul României o semență ai aruheat,
Să semență adă, privescă ce frumosă fructe-a dat!
Dintr-un simbore cu timpul, răsărită un pom mare,
Ce și intinde, a sală ramuri, pestă tără "nădejde".
Monument viu, ridicat-ai care nu poate să piere
Cat vor fi Români pe lume, cât va fi aceasta tără!

Si când opră-ji e gata, tu Maestre unde ești?
Ai sburat voios la ceruri, ca din ceruri s-o privesci.
Ai spălat acolo unde iubitorea ta soție,
Un alt suflet ca și tine, te-asteptă cu bucurie.
Eră noi nemângăiate, rămâind pe urma ta.
Ne gândim și adă la tine și în veci nu te-om uită.
Tu te-ai dus din astă lume, dar al teu nume trăescă.
Si nevestești în inimi amintirea inflorescă:
Căci acel ce-să dău viață pentru-a tinerii fericiere,
Mórtea lor nu este mórte, ci eternă nemurire!

In fine voi mai reproduce acă poesia recitată de-o altă absolventă a clasei a VI-a normală, de doamna Emilia Stegărescu. Eată-o:

O datorie sacră.

Ce s-ar alege ore din mugurul de flori,
De n-ar avea căldură, lumină dela soare?
Ce s-ar alege în lume de tinorul văstar,
De n-ar fi cu ngrigire căutat de grădinari?

Ca mugurul de flori eram și noi odată,
Ne-având ca astăzi corpul și mintea dezvoltată.
Eram niște văstare espuse pe pămînt
A fi în curând strivite de-al viații aspru vent.

Dar, voi stimați profesori la al sciinței sôre
Din fiecare magur formată atî cîte-o floră,
Si prin a-vosă murcă atî prefăcut văstarul
In pom cu fructe bune, cum face grădinariul.

Fiji veseli deci, voi care prin părintesci povește
Conducăți pe căi bune a noastră tinereță!
Si pentru atâtă muncă și nobilă silință,
Prinții respectul nostru adă drept recunoșință!

Concertul terminat, urmă darea de sămă anuală a directorului de studii, dl dr. Barbu Constantinescu, apoi o cuvenire de ocazie rostită de dl ministrul cultelor și instrucțiunii publice, D. Sturdza, și în fine: distribuirea premiilor. Absolventelor clasei VI normală li s-a dat drept premiu „Diploma de maturitate” cu care pot concura la posturile vacante de profesore astată în capitală, că și în provinție; eră elevile siliștoare din celelalte V clase normale și din clasele I—IV divisionare, în loc de cărți (cum se face la alte școli) au fost recompensate numai prin mențiune onorifică, citindu-li-se numele și indicându-se obiectele de studiu la care să anexeze.

Nomai fetișelor mici din clasele primare li s-au impărtit drept premiu, diferite cărți folositore. Cele mai eminente din fiecare clasă au primit după cum se obicea pe aici și la alte școli, afară de cărți și căte o „coronă” verde de laur, pusă pe capul premianței de șeful ministrului, cu mâna sa proprie, între sunetele unei muzice militare. Acestea se numesc „premiu cu coronă”. Este anume pentru fiecare clasă: premiul I, al II-lea și al III-lea „cu coronă” și altele mai multe „fără coronă”. Se înțelege că onoarea cea mai mare, și ambicioanea fiecărui școlar bun, este de a dobândi „premiul I cu coronă”.

Cesar și alți eroi din vechime nu vor fi simțit mai mare bucurie, când intrau cu triumf în Roma, ca aceste copilișe, când se intorceau între camaradele lor cu o coronă verde pe frunte.

Solemnitatea, începută la 10 ore dimineață, s-a terminat la ora 1 după mișcări.

Inainte de plecare dl ministru a înscris prin o telegramă și pe M. S. regina (care se află la Sinaia) despre cele petrecute la Asil în acea zi, eră la plecare a promis direcționii Asilului, că va face tot ce-i stă în putere, pentru ca acest institut ajuns deja la o însemnatate atât de mare, să nu se oprească pe viitor la progresele realizate până acum, ci să mărgă tot mai nainte pe calea începută, perfectionându-se din ce în ce mai mult.

Fie ca succesul cel mai strălucit să incoroneze bunele intenții ale dlui ministru!

Petru Dulfu.

Concertul din Someșu-mare.

La 12 iulie n. —

Concertul aranjat de către mai mulți teologi din Chior și din giur, la 12 a lunei curente, în Someșu-mare, a fost foarte bine venit, căci a contribuit la desvoltarea vieții noastre sociale și a servit drept probă, că armonia și zelul pot să producă și la noi un ce frumos.

In orele de după mișcări a dilei indicate vedeați pe strada noastră principală o mișcare deosebită, erau trăsurile ce aduceau ospeții din feliurite părți; eră la timpul anunțat pentru începerea concertului, sala spațiosă a mărețului edificiu, destinat ore-când de pretoriu, dar acum foarte desolat, s-a umplut de un public foarte numeros și frumos. Eră o plăcere să vedi, cum damele din Transilvania făceau cunoștință cu cele din părțile Sătmăreului și Sălajului, făcând să resune sala de plăcutul echo al armoniosei noastre limbi.

La șepțe și jumătate cei 28 aranžatori tineri intră în sală și urcând scenă, formără un chor, care intona în mijlocul entuziasmului „Cântecul gintei latine”. În sirul concertului el a acesta a esecat și alte piese, cari totuști au fost întâmpinate cu aplause bine meritate.

Punctul al doilea fu și vîntul doamnei Elena Bîlț, care, cu dibăcia-i bine cunoscută din concertele de pe la noi, a esecat excelent piesa de pian: „Cât te-am iubit”, fiind acoperită din toate părți de aclamații pline de entuziasm.

Aici, de și cu puțină abatere de-a sirul programei, trebuie să amintesc înfățișarea și producționea plină de farmec și de înțâțare a doamnei Otilia Magriș, care cântând mai multe cântece poporale, a parținut cu glasul seu sonor totuști înimile și n'a lăsat nici o mână ca să nu aplaudze.

Acesta fu precedat de prelegere de dlui Ioan Cosa,

care a vorbit despre „femeia română”; în mod înstruc-
tiv și cu simțire. Publicul și-a exprimat aprobarea prin
aplause și prin un buchet ce i s-a dat.

Unul din punctele de splendore ale concertului a
fost declamațiunea lui Ioan Ghețe, carele prezintându-
se pe scenă, i se oferi un buchet cu o panglică tri-
coloră națională, cu inscripțunea: „Uniti să fim în cu-
gete, uniti în Dumnezeu!“ Dsa a declamat poesia: „Un
devotament familiei Hurmuzachi“ de Andrei Mureșan,
cu adevărat talent declamatoric, versând în declama-
țiunea sa simțire și foc care a produs un entuziasm
general. Si când a pronunțat cuvintele: „De nă perit
Românul“ un vîtor de aplause a izbucnit de odată și-a
căutat totă inimile. La cerere generală, dsa a mai
declamat „Sigilul negru“ de Scipione I. Bădescu.

Frumos a fost și jocul de violină al lui Corneliu
Gitta, care execuțând mai multe cântece populare și-a
probăt desteritatea admirabilă, producând publicului de-
licii înalte, însoțite de aplause generale.

Concertul încheiându-se, începă balul, care oferă
plăceri noi. Sirul danțurilor se deschise cu Ardelena
jucată cu atâtă placere cum merită jocul acesta. Damele au fost atât de multe, încât este cu neputință a
ve prezintă o listă completă, de aceea nici nu voi incercă să o compun. Nu pot însă retăce numele unei tinere domnișoare, Maria Pușcariu din Sânt-Jude, care
să prezintă în costum național plin de frumusețe.

Cadrul prim a fost jucat de 60 de părechi și
numai orele de dimineață făcură sfîrșit veseliei gene-
rale, lăsând suveniri neșterse în sinul acelora ce au
participat la această plăcută petrecere și sigilându-ne
buzele cu expresiunea dulce: „La revedere!“

Letitia Medan.

Ce nou?

Sciri personale. Dnele Aurelia Pop și Vilma
Moldovan au colectat pentru zidirea bisericei române
din Deva 578 fl. 80 cr. ✕ Dl Iuliu I. Roșca, simpati-
cul nostru colaborator dela Bucuresci, a plecat la Con-
stantinopole, unde va petrece o lună de dile, pentru
căutarea sănătății sale. — Conte Iuliu Andrásy, invi-
itat de regele României, va merge în curând la Sinaia,
unde va petrece trei dile. — Dl Velescu, măestru
de gimnastică în Bucuresci, s'a dus la Sofia, unde a
fost chiamat să instaleze gimnastică în mai multe școli
din capitala Bulgariei.

Hymen. Dl Ioan Maior și dra Silvia Gruia își
vor serbă cununia la 2 august.

Asociațiunea transilvană. Despărțeməntul Al-
ba-Iulia va ține adunarea sa generală la 1 august în
comuna Tius; director dl Ioan Pipos, actuar dl Rubin
Patiș. — Despărțeməntul Turda a ținut adunare la
Turda în 9 iulie, fiind față un număr mic de membrii;
raportul presidial a arătat, că comitetul abia câteva
ședințe a putut ține, căci membrii nu s-au adunat,
astfel de zel apoi nici n'a putut produce vr'un rezultat
îmbucurător, dar s'a făcut promisiuni frumoase, că în
viitor despărțeməntul va fi mai activ; viitora adunare
generală se va ține la Tomaș în Mureș-Lodos; comi-
tetul să compus astfel: director dr. Ioan Raț, actuar
Simeon Pop, cassar Al. Romontan, controlor N. Chio-
rean, membrii: I. Mesaroș, Iacob Lugoșan și V.
Bologa.

Convocare. Conform §-lui 13 din statută și pe
basea conclușului adunării gen. din 11 august 1884 p.
IX, adunarea generală a Reuniunii femeilor române sâ-
lăgiane pentru anul curint se convocă pe joiua 11 au-
gust st. n. a. c. în comuna Băsesci. Membrii Reuniu-

nii și toți aceia, cari se interesează de progresul Reuniunii noastre sunt invitați a luă parte în numer cît
mai mare la acea adunare. Șinilea la 18 iulie 1885.
Clara Maniu n. Coroian președintă; A. Cosma secretar.

Ulbach despre Rosetti. Sambăta trecută cunos-
cutul romancier francez dl Ulbach, a ținut la Paris o
conferință literară asupra lui C. A. Rosetti. Aceasta
conferință era pusă sub patronajul Asociațiunii literare
și artistice internaționale. A fost o serbare intimă,
o serbare de familie și o parte din familia franceză inconjură
pe conferențiar: dna Michelet venită înădins
dela Port Marly, familia Bataillard, baronul d'Avril,
Armand Levy și alții mulți. Dintre români numerosi
notam pe dna Odobescu, Ionel Brătian. Multi amici
cari lipsiau din Paris, au trimis scrisori de simpatie.
Conferința a fost de mai multe ori intreruptă prin
aplause unanime. Pasagiul privitor la vecinicele legături
cari există între Franța și România a fost primit
cu entuziasm.

La Stâna-de-vale, în munții Beinșului, viața bal-
neară începe să fie vială, ospetii se înmulțesc pe totă
diua; până acum sunt acolo: canonicii oradani Teodor
Kováry și Artemiu Sarcadi, protopopul Augustin Antal
și familia din Beinș, avocatul Ambroșiu Creț și famili-
lia din Beinș, avocatul Tomșec și fiul ei din Oradea-
mare, drele Kovács cu fratele lor Iuliu Kovács din
Oradea-mare, Ignatiu Weisz și familia din Beinș, Carol
Boroș și familia din Budapesta, dna Belényesi și famili-
lia din Beinș, Maria Pontély, dna Weisz cu nepoții,
Hani Klein cu fiul ei, Maria Sternberg, Solomon Spovi-
ci din Băia, Marcu Schwimmer medicinist, S. Sucher-
ici, Paul Gasparic, Carol Dont, Szokoli Elemer practi-
canți de pădurări, Iosif Rosenfeld medicinist. Comfor-
tul e bun, s'a făcut și căi de preumbilare prin pădurea
de brați, la măsă cantă musica din Beinș. Pe dilele
vîtorie s'a anunțat ospeti noi.

La Gherla s-au inceput pregătirile pentru primirea
adunării generale a Asociațiunii transilvane. Comitetul
de primire s'a compus sub presidiul canonicului Vasi-
liu Pop. Se va aranja un bal național și se vor ține
și niște producțuni literare și musicale. Se speră, că
se va întruni un public numeros.

Adunare invățătorescă. În luna trecută s'a ținut
în Borlesci, comitatul Sătmăra, adunarea reunii invățătorilor
din comitatul Sătmăra, apărători diocesei oradane. Președintele, dl paroc din Pomi Augustin Pelle
deschise adunarea prin o cuvântare bine simțită; apoi
se alese notariul reunii și anume părintele Dionisiu
Bran. Invățătorii Vas. Görög și Const. Pușcariu ținură
prelegeri. Viitora adunare generală se va ține în comuna Vîrșmort.

Petreceri de veră. La Trhanul vechiu tinerimea
studiosă va aranja la 2 august o petrecere de veră,
precedată de o ședință literară cu următoarea progra-
mă: 1. Cuvânt de deschidere, rostit de Al. Popu; 2.
Ambulanța crucii roșii, poesie de G. Sion, chor mică
dirig. de G. S. Tomas; 3. Însemnatatea școlei, disert.
de D. Popu; 4. Copila română, poesie de los. Vulcan,
declamată de dra C. Popu; 5. Păcală și Tandala, dia-
log de V. Alecsandri, susținut de Oct. Popu și S. Ze-
hau; 6. Tricolorul, poesie de C. Porumbescu, chor
bărbătesc; 7. Însemnatatea industriei de casă, disert.
de St. Iozon; 8. Res bunarea lui Statu-Palmă, poesie
de V. Alecsandri, declamată de N. Popu; 9. Un trilog
de T. Petrișor, susținut de Ioan Boita, G. Pantea și
N. Voda; 10. Din povestea vorbei de A. Pană, pre-
dată de G. Babeș; 11. Calcă Române, poesie de Ben-
gescu, chor mică. În decursul pauzei 9 tineri în cos-
tume naționale vor jucă jocurile istorice Calușerul și
Bătuta. — Junimea română din Sas-Reghin va aranja

la 2 august o petrecere de veră în folosul
școalei române de acolo, supt patronatul dlor
Basiliu Rațiu protopop, Patriciu P. Barbu ad-
vocat și dr. Ales. Ceusan medic.

Loteria Ateneului. Regele României a cumpărat 10,000 bilete d'ale loteriei Ateneului din Bucuresci și a versat imediat banii în cassa loteriei. Dl Dumba din Viena a răspuns încă dela început la apelul Ateneului, cerând 1000 bilete de loterie și plătindu-le imediat.

Sciri securte. *"Timișana"*, banca poporala romana din Timișoara, va incepe activitatea sa la 1 august; director conducător este dl advocat Emanuel Ungurean. — *Cale ferată locală* se va construi la Brașov; va porni din stația Brașov spre orașul Brașov, apoi pe de-o parte peste Nou, Râșnov, Tomanul vechiu la Zărnești, cu o linie laterală dela Nou la Vulcan și pe de altă parte dela Brașov până la Satulung. — *Reuniunea fermelor române din Iași* a cerut dela ministerul de interne autorisare d'a emite o loterie de 300,000 bilet de căte un leu, in scopul d'a construi cu beneficiile acestei loterii, o clădire pentru școala profesională de fete, în temeiul și susținută cu banii Reuniunii. —

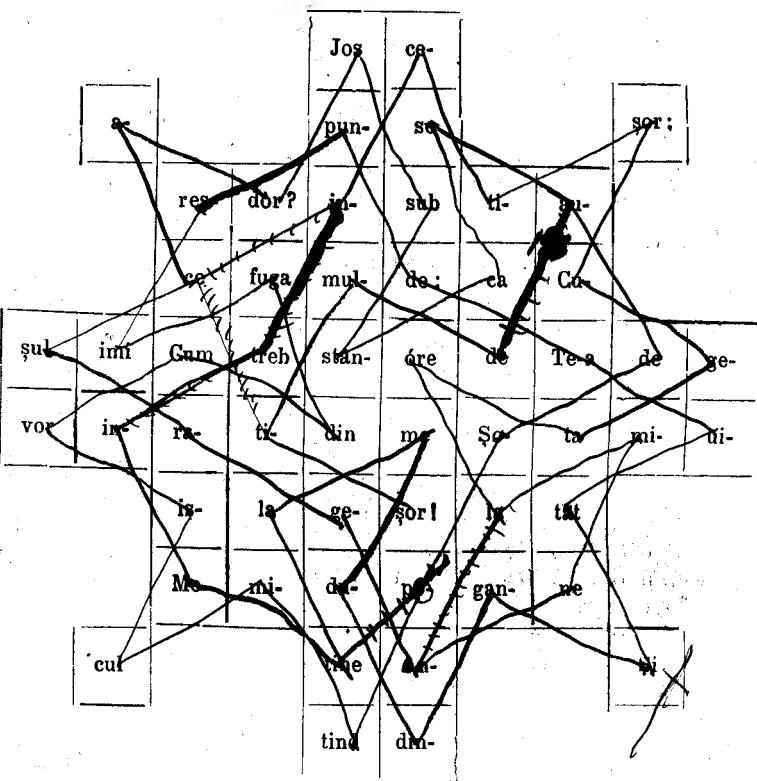
Un observator astronomic, cu legătură telegrafică, funcționeză de câteva dile intre București și Brașov, supt conducerea dlui locoteninte-colonel Căpitănean, dela marele stat major român. Observațiunile se fac séra când noaptele sunt senine intre orele 7 și 9 precum și intre orele 1 și 2 după miezul nopții. — *Ministerul domeniilor din România* a decis ca 14 tineri să fie trimiși în străinătate ca să facă studii profesionale : trei ca să studieze mecanica aplicată ; trei pentru tehnologia chimică ; trei pentru agronomie ; trei pentru științele comerciale ; doi pentru chimia analitică și biologia.

— Congresul studenților universitari din România în anul acesta se va juțe la Brăila. — „Hunedoara“, însoțirea de anticipație și credit din Deva, să înceapă activitatea la 1 iulie, supt directoratul lui dr. Lazar Petco. — Ministrul de justiție a desființat juriul în afaceri de presă din Sibiu.

Necrolog. *George de Boitor*, nestorul diecesei arădane, capelan de cl. I. în armată, protopresbiter titular și asesor consistorial, a raposat la Graț la 17 iunie st. n. în etate de 81 ani, după ce a servit 50 de ani în armată; înmormântarea îl s-a făcut cu mare pompă militară, ceremoniile funebrale le-a săvârșit Rev. Sa de Sava Popovici protopresbiter gr. or. în armată cu stațunea în Viena. — *Alessiu Popovici*, notar comunul în Kétegyhaza, comitatul Bichiș, a murit la 11 iulie în etate de 47 ani, lăsând în doliu pe soția sa Ana n. Ilievici și pe pruncii sei George, Gabriela, Ana și Alessiu. — *Nelli Onaciu n. Moga*, soția dlui Alesandru Onaciu, judecător la tribunalul din Brașov, a incetat din viață la 14 i. c. în Cluș, în etate de 30 ani. — *George Georgita*, învățător în comuna Borgo-Tiha, comitatul Bistrița-Năsăud, a murit în 1/13 iulie, în etate de 35 ani, jetit de soția sa Flórea și de fiica sa Elena. — *Ioan Lazar*, preot veteran în Năsăud, a incetat din viață la 14 i. c. — *Petru Ioanovici*, preot în comuna Sudriș, protopresbiterul Făgetului, a reposat la 2 iulie, în etate de 35 ani; la înmormântare părintele Adam Rosa din Leucușesci a rostit o cuvântare bine simțită.

G h i c i t u ră d e s a c

de Mariți Lupan.

Se poate deslega după promenada calului.

Terminul de deslegare e 9 august st. n. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Posta Redactiunii

Balinti. Te rugăm să ne trimiți și deslegarea, căci până atunci nu se poate publica.

*Dnei E. P. in G. In numerul cel mai de aproape.
Drei M. C. in B. Ve mulțămim. Cât mai curând.
Mării Dnișii. Mai târziu, în cînd?*

Muresi-Datesi. Mai trăesci încă?

Călindarul săptămânei.

St. v.	st. n.	Numele sănătilor și sărbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminica	9	după Rusale a SS. Sabore 34 inv. 9.		
Duminică	14	26 Apost. Achila	4 34	7 36
Luni	15	27 Mart. Kiric	4 35	7 35
Marți	16	28 Ieromon. Anthinogen	4 36	7 33
Mercuri	17	29 Martir Murina	4 37	7 31
Joi	18	30 Mart. Iacint și Emilian	4 39	7 30
Vineri	19	31 Cuv. Maica Macrina	4 40	7 28
Sâmbătă	20	1 (†) Profetul Ilie	4 41	7 27

Semestrul jan.-junie se 'ncheia cu numărul 26. Rugăm pe aceia a căror abonamente espiră acumă, să binevoiescă a le renuno de timpuriu. Cei ce nu mai vor să fie abonați, sunt rugați a ne înnapoiă numărul acesta, ca să-i ștergem din registrul abonaților.

Cei ce in 8 dile nu ne vor respunde abonamentul, vor primi dela noi ramburse postale.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare.